

V Bruselu dne 6.8.2013
COM(2013) 571 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

o provádění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 453/2008 o čtvrtletní statistice volných pracovních míst ve Společenství

(Text s významem pro EHP)

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

o provádění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 453/2008 o čtvrtletní statistice volných pracovních míst ve Společenství

(Text s významem pro EHP)

1. ÚVOD

Statistika volných pracovních míst poskytuje informace o počtu pracovních míst, která nejsou v daném časovém okamžiku obsazena. Odpovídá té části poptávky na trhu práce, která není uspokojena nabídkou pracovních sil, poskytuje tedy klíčové informace o velikosti a struktuře nevyváženosti trhu práce.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 453/2008 ze dne 23. dubna 2008 o čtvrtletní statistice volných pracovních míst ve Společenství¹ (dále jen „nařízení o statistice volných pracovních míst“) stanoví rámec pro tvorbu, předávání a vyhodnocování čtvrtletních statistik volných pracovních míst.

Článek 10 nařízení o statistice volných pracovních míst požaduje, aby Komise do dne 24. června 2010 předložila Evropskému parlamentu a Radě zprávu o jeho provádění a poté každé tři roky. Tato zpráva posoudí kvalitu statistických údajů poskytnutých členskými státy i kvalitu evropských souhrnných ukazatelů a určí možné oblasti zlepšení.

Toto je druhá zpráva, kterou Komise předkládá Evropskému parlamentu a Radě². Vychází ze zkušeností shromážděných při čtvrtletním předávání údajů a z dokumentace poskytnuté členskými státy v ročních zprávách o kvalitě.

Oddíl 2 této zprávy popisuje pokrok dosažený v provádění nařízení o statistice volných pracovních míst za poslední tři roky. *Oddíl 3* hodnotí kvalitu statistik volných pracovních míst. *Oddíl 4* se zaměřuje na evropské souhrnné ukazatele. *Oddíl 5* pak vyvozuje závěry a navrhuje způsoby, jak v budoucnu ještě lépe naplnit očekávání uživatelů.

2. PROVÁDĚNÍ

2.1 Právní rámec

Za účelem doplnění obecného rámce stanoveného nařízením o statistice volných pracovních míst přijala Komise dvě prováděcí nařízení, a sice:

¹ Úř. věst. L 145, 4.6.2008, s. 234.

² Viz předchozí zpráva KOM(2010) 421.

- nařízení Komise (ES) č. 1062/2008³, které vymezuje postupy pro očištění od sezonních vlivů, které se použijí od prvního čtvrtletí roku 2014, a strukturu, obsah a lhůty pro předávání ročních zpráv o kvalitě, které předkládají členské státy Komisi,
- nařízení Komise (ES) č. 19/2009⁴, které vymezuje pojem „volné pracovní místo“, stanoví lhůty pro předávání údajů a specifikuje období, jichž se týká první předání údajů. V příloze tohoto právního aktu jsou pak vyjmenovány země provádějící studie proveditelnosti a témata, jichž se týkají.

V souladu s výše uvedenými právními předpisy jsou všechny členské státy povinny počínaje prvním čtvrtletím roku 2010 dodávat časové řady údajů o počtu volných a počtu obsazených pracovních míst, a to nejpozději do 70 dnů od konce čtvrtletí. Kromě toho musí členské státy, jejichž počet zaměstnanců představuje více než 3 % celkového počtu zaměstnanců v EU, předávat údaje do 45 dnů od konce čtvrtletí.

Členské státy musí uvádět počet volných pracovních míst a obsazených pracovních míst za všechny podnikatelské jednotky a za každou sekci klasifikace ekonomických činností NACE Revize 2⁵.

Pro malé podniky (vymezené jako jednotky s méně než 10 zaměstnanci) a sekce NACE O až S⁶ (hlavními činnostmi jsou zde veřejná správa, zdravotnické služby a vzdělávání) však nařízení o statistice volných pracovních míst stanoví, že členské státy, které mají potíže s poskytováním údajů, provedou studie proveditelnosti.

2.2 Studie proveditelnosti

Výše zmíněné studie proveditelnosti provedly Dánsko, Španělsko, Francie, Itálie, Malta a Rakousko. Všechny státy dodaly výsledky Eurostatu, byť s rozdílnými závěry ohledně možnosti rozšíření rozsahu statistik volných pracovních míst v krátkodobém horizontu.

Po těchto studiích proveditelnosti učinily Španělsko a Rakousko vzápětí kroky k pokrytí celé ekonomiky. Dánsko začalo sestavovat údaje za malé podniky a Malta za sekce NACE O až S. Francie shromažďuje roční statistické údaje za malé podniky a pracuje na rozšíření rozsahu

³ Nařízení Komise (ES) č. 1062/2008 ze dne 28. října 2008, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 453/2008 o čtvrtletní statistice volných pracovních míst ve Společenství, pokud jde o postupy pro očištění od sezonních vlivů a zprávy o kvalitě (Úř. věst. L 285, 29.10.2008, s. 3).

⁴ Nařízení Komise (ES) č. 19/2009 ze dne 13. ledna 2009, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 453/2008 o čtvrtletní statistice volných pracovních míst ve Společenství, pokud jde o definici volného pracovního místa, referenční dny pro sběr údajů, specifikace předávání údajů a studie proveditelnosti (Úř. věst. L 9, 14.1.2009, s. 3).

⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1893/2006 ze dne 20. prosince 2006, kterým se zavádí statistická klasifikace ekonomických činností NACE Revize 2 a kterým se mění nařízení Rady (EHS) č. 3037/90 a některá nařízení ES o specifických statistických oblastech (Úř. věst. L 393, 30.12.2006, s. 1).

⁶ Zahrnují: veřejnou správu a obranu, povinné sociální zabezpečení (sekce O), vzdělávání (sekce P), zdravotní a sociální péči (sekce Q), kulturní, zábavní a rekreační činnosti (sekce R) a ostatní činnosti jako činnosti organizací sdružujících osoby za účelem prosazování společných zájmů, opravy počítačů a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost a poskytování ostatních osobních služeb (sekce S).

statistik volných pracovních míst na netržní část sekcí NACE O až S. Itálie dosud nezaznamenala patrný pokrok.

Nařízení o statistice volných pracovních míst požaduje, aby Komise (Eurostat) přijala opatření co nejdříve poté, co budou výsledky studií proveditelnosti k dispozici. V souladu s tímto požadavkem nyní Komise zvažuje vhodný krok, který má podniknout.

2.3 Vývoj od poslední zprávy

Od první zprávy Evropskému parlamentu a Radě z roku 2010 členské státy dále rozvinuly shromažďování a předávání údajů o statistikách volných pracovních míst. Komise některým z nich poskytla pro tento účel finanční pomoc podle čl. 8 odst. 1 nařízení o statistice volných pracovních míst.

Poslední kolo příspěvků na statistiky volných pracovních míst proběhlo v roce 2012. Příspěvky podpořily příjemce v zavádění nových šetření o volných pracovních místech nebo ve zlepšování stávajícího sběru údajů, například pomocí opatření snižujících zatíženost respondentů.

Od roku 2010 poskytují statistické údaje o volných pracovních místech všechny členské státy. Některé země však v souladu se specifickými ustanoveními nařízení o statistice volných pracovních míst nezahrnuly malé podniky nebo jednu či více ze sekcí NACE O až S kvůli potížím, které mohly mít při zahájení sběru údajů. 22 členských států nyní poskytuje údaje za celou ekonomiku. U zbývajících zemí (Dánsko, Řecko, Francie, Itálie a Malta) přetrvávají mezery v pokrytí malých podnikatelských jednotek či sekcí NACE O a/nebo P až S.

Od roku 2010 zveřejňuje Eurostat míru volných pracovních míst, tj. poměr volných míst ke všem (obsazeným + volným) pracovním místům, přibližně 80 dnů od konce referenčního čtvrtletí (T+80). V roce 2011 se včasnost vykazování výrazně zlepšila, když začal Eurostat zpracovávat bleskové odhady míry volných pracovních míst v Evropské unii a v eurozóně. Bleskový odhad čtvrtletní míry volných pracovních míst pro celou ekonomiku bývá dostupný na internetových stránkách Eurostatu přibližně 50 dnů od konce čtvrtletí (T+50).

V roce 2012 rozšířilo Chorvatsko svůj sběr statistik o volných pracovních místech na malé podniky, učinilo tak včas před svým přistoupením k EU dne 1. července 2013.

Za účelem výměny osvědčených postupů členské státy a Eurostat společně zorganizovaly řadu pracovních setkání, která se zabývala záležitostmi kvality a šíření i metodickými otázkami, včetně výpočtu variačního koeficientu pro volná pracovní místa. Poslední pracovní setkání se konalo v Lucembursku v březnu 2013.

3. KVALITA

Kvalita se hodnotí na základě pěti hlavních dimenzí vymezených v pokynech „Standard ESS pro zprávy o kvalitě“⁷, jimiž jsou: relevance, přesnost, včasnost, soudržnost/srovnatelnost a dostupnost/srozumitelnost.

3.1 Relevance

Shromažďování statistických údajů o volných pracovních místech je velmi relevantní, protože představuje jediný harmonizovaný zdroj měření neuspokojené poptávky na trhu práce.

Čtvrtletní údaje o volných pracovních místech používají útvary Komise (Generální ředitelství pro zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti) a Evropská centrální banka ke sledování krátkodobého vývoje podnikatelského cyklu a trhu práce. Statistiky volných pracovních míst jsou jedním z hlavních evropských hospodářských ukazatelů (PEEI)⁸, které byly zvoleny jako nástroje pro sledování makroekonomického vývoje v průběhu roku.

Statistické údaje o volných pracovních místech se používají také pro strukturální analýzy založené na ukazatelích, které se provádějí v rámci strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění Evropa 2020⁹. Dva ukazatele založené na statistikách volných pracovních míst byly zahrnuty do společného hodnotícího rámce, což je srovnávací přehled používaný ke sledování pokroku v části strategie Evropa 2020 týkající se zaměstnanosti.

Relevance statistik volných pracovních míst by se dále zvýšila, kdyby byly vyplněny stávající mezery v pokrytí zapříčiněné tím, že poskytování statistik za sekce NACE O až S a za malé podniky není povinné.

3.2 Přesnost

Výpočet variačního koeficientu pro volná pracovní místa je obzvláště náročný kvůli výrazně asymetrické distribuci volných pracovních míst, tj. tendenci většiny odpovědí k 0. Podle zpráv o kvalitě za referenční rok 2011 se variační koeficienty odhadů členských států pro počet volných pracovních míst pohybovaly v rozmezí od jednoho do sedmi procent, přičemž mimo tento interval se nacházelo pouze Bulharsko.

Revize odhadu se zvláště dotýkají uživatelů a představují důležitý prvek přesnosti. Situace se různí pro dva termíny zveřejňování míry volných pracovních míst. Informace ze všech členských států jsou obvykle k dispozici prostřednictvím údajů šířených v termínu T+80 dnů. Odhady zveřejňované pro eurozónu a EU-27 (odhady T+80) proto zahrnují všechny přijaté údaje. Předmětem revize jsou pouze v případě, kdy členské státy dodají údaje po lhůtě pro

⁷ Viz *ESS Standard for Quality Reports* (Standard ESS pro zprávy o kvalitě, k dispozici pouze v angličtině) na internetové stránce:

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/ver-1/quality/documents/ESQR_FINAL.pdf

⁸ Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě o statistice eurozóny „Cesty ke zlepšení metodiky pro statistiku eurozóny a ukazatele“, KOM(2002) 661.

⁹ Sdělení Komise s názvem „EVROPA 2020: Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění“, KOM(2010) 2020.

zveřejnění. Skutečnost je taková, že od třetího čtvrtletí roku 2010 neproběhly žádné revize odhadů míry volných pracovních míst pro eurozónu ani pro EU-27.

Bleskové odhady souhrnné míry volných pracovních míst pro eurozónu a EU-27, které se zveřejňují v termínu T+50 dnů, mohou být revidovány v termínu, kdy jsou publikovány odhady T+80. Dosud došlo pouze k omezenému počtu revizí. Za šest čtvrtletí od 3. čtvrtletí 2011 do 4. čtvrtletí 2012, kdy byly bleskové odhady dosud zveřejněny, byl odhad pro eurozónu revidován dvakrát (v 1. čtvrtletí 2012 o 0,1 procentního bodu z 1,6 % na 1,7 % a ve 4. čtvrtletí 2012 o -0,2 procentního bodu z 1,8 % na 1,6 %) a odhad pro EU-27 byl revidován jednou (ve 4. čtvrtletí 2012 o -0,2 procentního bodu z 1,6 % na 1,4 %).

Některé členské státy, zejména na počátku svých řad, provedly podstatné revize jak počtu volných pracovních míst, tak počtu míst obsazených. To však nemělo výraznější dopad na evropské souhrnné hodnoty, neboť se tak stalo hlavně v menších členských státech.

3.3 Včasnost

Členské státy převážně plnily své právní závazky ohledně včasného předávání údajů o statistice volných pracovních míst. V případě Řecka však došlo ke strukturálnímu zpoždění. S touto zemí byl dohodnut plán postupu řešení tohoto problému s pozdním předáváním údajů.

Včasnost se od poslední zprávy zlepšila, zejména se zavedením bleskových odhadů pro eurozónu a EU v roce 2011, které se zveřejňují 50 dnů od konce čtvrtletí, což je mnohem dříve než původní cílová hodnota T+75 dnů stanovená v rámci PEEI. Druhý odhad pokrývající všechny členské státy byl zveřejněn přibližně 80 dnů od konce referenčního čtvrtletí.

3.4 Soudržnost a srovnatelnost

Soudržnost údajů o volných pracovních místech nelze kontrolovat přímo, protože neexistuje jiný harmonizovaný zdroj shromažďovaný na evropské úrovni, který by měřil neuspokojenou poptávku na trhu práce. V mnoha zemích se sice počítají volná pracovní místa hlášená veřejným službám zaměstnanosti, ale použití těchto čísel pro kontrolu soudržnosti statistik volných pracovních míst je problematické, neboť jejich pokrytí je velmi nedostatečné a jsou založena na vnitrostátních definicích.

Počet obsazených míst, což je proměnná, která je součástí jmenovatele míry volných pracovních míst, by měl být srovnáván s informacemi pocházejícími z jiných zdrojů, zejména s počtem zaměstnaných osob hlášených v rámci šetření pracovních sil. Eurostat se s členskými státy dohodl na odpovídajícím rozšíření rozsahu zpráv o kvalitě. Srovnání a následná hodnocení rozdílů musí zohledňovat koncepční rozdíly mezi zdroji a rozdíly souvisejícími s šetřením.

Pokud jde o srovnatelnost, důležitým prvkem je referenční datum, k němuž se statistické údaje o volných pracovních místech v daném čtvrtletí shromažďují. Podle článku 2 nařízení Komise (ES) č. 19/2009 se upřednostňuje sběr údajů na průběžném základě nebo v několika

dnech v průběhu čtvrtletí. Statistické údaje o volných pracovních místech v několika dnech v průběhu čtvrtletí zatím shromažďuje pouze dvanáct členských států a Chorvatsko¹⁰. Doporučuje se, aby ostatní členské státy převzaly tentýž postup, čímž by se zajistilo, že odhady za celé čtvrtletí budou plně reprezentativní.

Hlavní výzvou v oblasti srovnatelnosti pak je, aby všechny členské státy pokrývaly ve svých šetřeních o volných pracovních místech celou ekonomiku, tj. aby zahrnovaly také malé podniky a sekce NACE O až S. Jak bylo uvedeno výše v oddílech 2.2 a 2.3, pět členských států tohoto cíle dosud nedosáhlo.

3.5 Dostupnost a srozumitelnost

Statistiky volných pracovních míst šíří Eurostat prostřednictvím svých obvyklých kanálů, tedy on-line databáze Eurobase a stránek věnovaných vysvětlení statistik (*Statistics Explained*) v rámci internetových stránek Eurostatu¹¹. Na posledně jmenovaném místě jsou k dispozici aktuální informace o míře volných pracovních míst jak v evropském souhrnu, tak pro jednotlivé země, včetně grafů zachycujících vývoj v čase.

Členské státy předkládají v souladu s nařízením Komise (ES) č. 19/2009 roční zprávy o kvalitě, které umožňují Eurostatu aktualizovat metadata poskytovaná uživatelům.

Dostupnost a srozumitelnost údajů o míře volných pracovních míst lze tedy považovat za dobré.

4. EVROPSKÉ SOUHRNNÉ UKAZATELE

Evropské souhrnné ukazatele jsou nyní šířeny pouze v případě míry volných pracovních míst, nikoli absolutního počtu volných míst. Důvodem je to, že mezery v pokrytí malých podniků a sekcí NACE O až S mají přímý dopad na počet volných pracovních míst, zatímco celková míra nemusí být nutně dotčena.

Studie kvality provedené v některých zemích, které pokrývají celou ekonomiku, například porovnání počtu volných pracovních míst v malých podnicích s ostatními sekcemi ekonomiky, však naznačují, že tento předpoklad neplatí zcela. V důsledku toho existuje riziko, že míra volných pracovních míst pro EU i eurozónu je podhodnocena.

Navzdory této námitce lze evropské souhrnné ukazatele považovat za uspokojivé. Bleskové odhady mohou být rovněž považovány za spolehlivé s tím, že po uvolnění konečných údajů asi měsíc po zveřejnění bleskových odhadů se provádějí pouze drobné revize.

¹⁰ V době vypracování této zprávy Chorvatsko ještě není členským státem.

¹¹ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Job_vacancy_statistics.

5. ZÁVĚRY

V posledních třech letech došlo k výraznému pokroku v provádění právních předpisů o statistice volných pracovních míst a ve vytváření spolehlivých statistik v oblasti volných pracovních míst.

Údaje za jednotlivé země jsou předávány včas a evropské souhrnné ukazatele jsou zveřejňovány podle plánu. V roce 2011 se včasnost ještě zlepšila, když začal Eurostat zpracovávat bleskové odhady. Zveřejněné evropské souhrnné ukazatele jak u bleskových, tak u konečných odhadů bývají předmětem pouze malých revizí.

Některé země, jež dříve zpracovávaly ekonomiku v omezenějším pokrytí, navíc v nedávné minulosti zvětšily rozsah svých šetření o statistice volných pracovních míst.

Neúplné pokrytí nicméně nadále zůstává hlavním důvodem, proč není využívání údajů o statistice volných pracovních míst rozsáhlejší. Je nanejvýš důležité, aby všechny členské státy ve svých čtvrtletních odhadech plně pokrývaly veřejný sektor a malé podniky. Komise bude zkoumat, jak by mohla v tomto ohledu zlepšit situaci, včetně možnosti nových legislativních podnětů s cílem dosáhnout potřebných zlepšení.